

ENSV SARK-i Banditismivastase Võitluse Osakonna eriteade
13. veebruar 1946. a.

10. veebruaril 1946 võtsid SARK-i Võrumaa osakonna töötajad Võrust Rõuge valda viiva tee 4. kilomeetril kinni Võru Keskkooli vanemate klasside õpilased, kes püüdsid telegraafipostidele kleepida nõukogudevastasteid lendlehti:

- 1) Veski Heino Voldemari p. sünd. 1928. a. 9. kl. õpilane
 - 2) Kaska Valev Jaani p. sünd. 1929. a. 10. kl. õpilane
 - 3) Tammemägi Hans Rudolfi p. sünd. 1929. a. 9. kl. õpilane
- Läbiotsimisel võeti kinnivõetuil ära 259 nõukogudevastase sisuga lendlehte, sh. Nõukogudevastase ajalehe Ugandi eksemplar.
ENSV Siseasjade rahvakomissar kindralmajor A. Reserv
ERA F R-LN5 s127. 1106-109

gandi

Võru koolipoiste põrandaalune leht aastast 1945

Nr 82

13. aprill 2009

XV aastakäik

TÄNANE LEHT: VALEV KASKA ☒ RAVILA 7, VILJANDI 71008 ☎ 433 5617

Poiste Leht

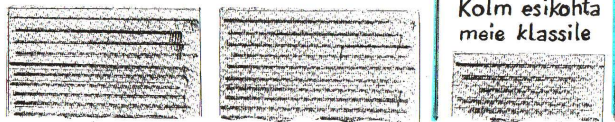

Nr. 26/3. aastakäik 24. veebruar 1948. a. Loe läbi ja anna edasi!

EI SAA MITTE VAIKI OLLA

SPORT

Kolm esikohta
meie klassile

24. veebruaril 1948 ilmunud POISTE LEHT võis nii välja näha.

POISTE LEHE LUGU

Juhan Maidlo

Kindlasti polnud Viljandi II Keskool sõjajärgses Eestis ainus kool, kus «õppiva noorsoo seas tehtava ideoloogilise kasvatustöö parandamiseks» nõuti 1947. aasta sügisel i g a l t klassilt oma seinalehe väljaandmist. Sellekohases ülaltpoolt, «pädevailt organeilt» alla tulnud direktiivis loeti ühte-kahte ülekoollist ebapiisavaks.

Kui võrd komnoorte organisatsioonid olid enamikus koolides väikesearvulised ja ebapopulaarsed, siis peeti esmatähtsaks ülesandeks komsomoli «kuulsusrikka ajaloo tutvustamist» õpilastele just klassiseinalehtedes. Kommunistliku noorsooühingu maakonnakomitee oli kooli saatnud korralikus masinakirjas löödud vastavasisulised materjalidki.

Meie seinalehte pole vaja, meil on Poiste Leht!

Meile, Xb klassi poistele oluks sihukese nõude täitmine absoluutselt vastukarva. Seda enam, et meil oli ju oma, 1945/1946. õppeaastast peale vähemalt kord kuus ilmuv, ennast hästi «sissetöötanud» Poiste Leht. Milleks meile kaks samaaegset lehte?

Enamjaolt eestiaegse vaimuga õpetajad, kes olid Poiste Lehte üldiselt heatahtlikult (kuid toonast aega arvestades siiski mõningase ettevaatlikkusega) suhtunud, et hakanud meile õnneks pinnale käima. Ei klassijuhataja Boris Henrichson ega direktor Anton Härma. Ja miks pidanuks nad õpilaste isetegemist arendavale ja omaloomingut ergutavale ettevõtmisele vastu seisma?

Vihikulehe formaadis (külgede arv sõltus materjali hulgast) ühes, harva kahes-kolmes eksemplaris ilmuv käsitsikirjutatud ajaleht avaldas informatsiooni kooli ja oma klassi elust, sh isetegevusringidest ja klassikaaslaste kaasalõomisest ning kordaminekutest neis.

Õpetajatele oli meeltnööda, et Poiste Lehes leidsid ruumi paremad, viielised kirjandid, ka eestiaegses Sakalas ilmunud materjalide põhjal tehtud lühilood kooli ajaloo, õpilaste endi sepistatud lühijutud, vested, luuletused, filosoofilise kallakuga mõtisklused.

Ei saa salata, lugejaskonna «magusroaks» kujunesid humoristlikud ülevaated kooli- ja iseäranis klassipidudest, mida korraldati kahasse I Keskkooli sama klassi tüdrukutega. Niisuguseid lugusid ilmestasid oma fotomeistrite klõpsutatud pildid, mõnikord teravmeelsed karikatuurid.

Sellal oli kooli spordielu heal järjel, mitu meie klassi spordipoissi tuntud üle Eesti. Seepärast ei pannud keegi pahaks kui siinkirjutaja – olin siis ühtlasi ka (pea)toimetaja – oma lugude paikapanelul mõnikord mõistlikkuse piirid ületas.

Me ise nimetasime Poiste Lehte puhtal kujul k ä s i t ö k s. Lehe veerud täitsid oma kalligraafilise käe- ehk trükikirjaga need klassivennad, kes olid omal ajal ilukirja õppimisse tõsisemalt suhtunud. Põhikoormus kippus siiski langema (pea)toimetajale: tema pidi kas redis- või puusulega või värvipliatsitega joonistama lugudele pealkirjad, igaks kooliaastaks lehele uue päismiku. Nii ühes kui teises sai snitti võetud eestiaegsetelt ajalehtedelt. Niisugust luksust nagu kirjutusmasin meil kasutada polnud. Tänapäevases arvutist ega paljundusseadmetest ei osatud sel ajal unistadagi.

Erilise austusega suhtusime õigekirja, elegantsesse eesti keelde, mille eest saime emakeeleõpetajailt mõnikord kiita.

Õpetajaid me oma lehes ei puutu, poliitikasse ei sekku...

Me ei olnud lollid. Teadsime, et tegelikult on niisugused mitteametlikud ja omatehtud ajalehed keelatud. Kogu nõukogude perioodil oli igal tagasihoidlikumalgi trükisel, rääkimata perioodilistest väljaannetest, reeglina kusagil alumises servas kohustuslik tsonori ehk Glavlit'i mäрге koos trükiloa numbriga.

Takkajärgi võib oletada, et kõikjale ulatuv ja kõike valvsalt jälgiv KGB, kel oli oma osakond ka Viljandis, suhtus II Keskkooli «ajalehetegijaisse» esiotsa rahulikult, tõenäoliselt äraootavalt.

Olime isekeskis – need, kes ennast otseselt Poiste Lehe tegemisega seostasid – juba eelnenud aastatel kokku leppinud: õpetajatesse suhtume lugupidamisega, neid me oma lehes ei kritiseeri, isegi meie jaoks ebameeldivate asjaolude ilmsiks tulekul. Nad on täpselt samasugused inimesed nagu meiegi, oma plusside ja miinustega. Veel tegime maha, et poliitikasse sekkumisega ei hakka näppe kõrvetama...

Toonase aja vastuolude rohkus ja punavõimukandjate klantspilt tegelikkusest muserdasid kogu eesti rahvast, eriti valusalt noori inimesi, kelle lapseõlv ning töökspidamised vabadusest ja aususest pärinesid iseseisvusaastatest. Seepärast ei tasu imestada, kui mõni poiste ellusuhtumist riivav elunähtus jõudis kasvõi vihjamisi Poiste Lehte.

Mäletan hästi, kui ükskord meie klassijuhataja, legendaarne matemaatikaõpetaja Boris Henrichson vastilmunud Poiste Lehte süvenedes äkitselt tõsines: «Poisid, poisid – jumala pärast, ärge pilli lõhki ajage!»

Lugejaskonna moodustasid sellal mitte ainult meie, vaid ka A ehk paralleelklass, peojärgsete lehenumbrite vastu tundsid arusaadavalt põhjustel huvi naaberkooli vastasklassi neid.

Lehetegijate ring muutus – mõni loobus, mõni uus liitus – iga kooliaastaga. Mäletan, et viimati kümnendas ja traagiliselt kujunenud üheteistkümnenda alguses olid aktiivsemad kaasalööjad klassivanem ehk -organisaator, nagu siis öeldi, Tõnis Kask, minu pinginaaber ja hilisem kauaaegne hea sõber Arnold Sula, Eduard Kala, Udo Josia, asendamatu fotomees Vello Pärna, Hans Kõogard, paralleelklassist Rein Põllumaa. Ja võimalik, et veel keegi, keda minusuguse – vahepeal poisist vanameheks saanu – mälu ei suuda tuvastada.

Vahva sõpruskond! Hilisem tuntud lavastaja-režissöör, tehnoloog, ehitusinsener, arst-teadlane, elektroonikaspetsialist, spordipedagoog, arst...

Tollest ajast on möödunud kuuekümnede aasta ümber. See on pool häda. Umbkaudu kolmekümnest lehenumbri pole teadupärast säilinud ühtki. Kahjuks ka

Eesti Vabariigi 30. sünnipäevale pühendatud

Eriväljaannet, mille ilmumisaastaks oli esiküljele päismiku alla märgitud: 24. veebruar 1948.

Kunagised kooliaastad on 1949ndate vilistlaste ringis, kui Viljandis – viimastel aegadel igal suvel – kokku saadakse, loomulikult alaline ja ammendamatu meenutusteema. Ent seda, kuidas sihuke sõnakuulmatu julgustikk – sinimustvalge väljanägemise ja sisuga Poiste Leht karmil punasel ajal teoks sai, keegi üksikasjaliselt ei mäleta.

Kui Eduard Kala üheksakümnendate alguses teda usutlenud raadiomehele Lembit Laurile Viljandi kooliõpilaste vastupanuliikumisest lähemalt kõneles, nimetanud ta ka Poiste Lehte. Eedi, nagu me teda isekeskis nimetasime, olevat tunnistanud, et kirjutas iseseisvuspäeva lehenumbri esiküljeartikli ehk juhtkirja, mida mõttekaaslasel pidanud «halastamatult otseütlevaks» ning seepärast teksti mõnevõrra «mahendanud».

Põhiloo pealkiri «Ei saa mitte vaiki olla», mis meenus mulle alles nüüd, käesolevaid ridu paberile pannes, ei saanud olla juhuslikult valitud.

Viimase kooliaasta esimesel poolel võis ilmuda paar-kolm Poiste Lehte. Arreteerimislaine algus – esimeste seas, kes 30.

detsembril 1948 kodust ära viidi, olid Eduard Kala ja Udo Josia – tähendas klassilehe tegemisele lõppu.

Siinkirjutaja kätte – minu vastu oli saatus mõnevõrra armulisem, lubades keskkooli lõpetada – jõudis järg 2. veebruaril 1950. Kui ma toona Pagari tänavale KGB peakontoris sattununa seal mulle esitatud kõikvõimalikke süüdistusi kategooriliselt eitama hakkasin, pöörutas ülekuulaja: paljastasid oma nõukogudevastalisuse juba Poiste Lehe varjunime all kehtivat korda kukutama kutsuvat lendlehte vorpides! Ja pea veel meeles – kinnitust on leidnud sinimustvalge koolilõpumärgi vastuvõtmine sinu poolt, kodanlise eesti hümni laulmine...

Kõnesoleva Poiste Lehe näol neil asitõendit välja pakkuda siiski polnud, sest olin selle sisetunde sunnil ära peitnud, nii hoolikalt, et aastate möödudes enam ise üles ei leidnud.

*

JUHAN MAIDLO (9.VII 1930). Spordiajakirjanik ja -ajaloolane. A-st 1947 toimetas mittekooesiselisena Viljandi Sakala spordiveerge, 1949 Õhtulehe kaastööline; 1951–1955 Vorkutas (Komi ANSV) söekaevur ja ehitaja; 1955 Tallinnas staadionitööline ja komandant, trammitrusti spordimetoodik; vahemikus 1959–1993 Spordilehe toimetuses, seejärel Eesti Spordiseltsi Kalev projektijuht, infolehe Kalevlane toimetaja. Eesti Spordiajakirjanike Liidu liige, Eesti Spordiajaloo Seltsi juhataja liige, a-st 2003 seltsi auliige.

Eesti Endiste Õpilaskorraldusvõitlejate Liidu liige.

Üle poolesaja spordiraamatu koostaja, autor või kaasautor. Eesti Kultuurkapitali aastapreemia (2000), Valgetähe teenetemedal (2001).

Kaasaegselt aatekaaslaselt

Mererannas laine ladestab aegade jooksul randauhutud kivid-liiva suuruse ja raskuse järgi laineulatuses laiali, nii ka aeg ja elu ladestavad-sorteerinud inimesed samuti suuruse ja raskuse järgi, ühise maailmavaate järgi, kokku.

Vas Arnold Sula, Juhan Maidlo, Udo Josia, Oskar Saare, Valem Kaska

Viljandi Maagümnaasiumi ajalooõpetaja Riina Kangro Vabariigi aastapäevaks ajastatud omaaegsete maagümnaasiumi poiste vastupanuvõitlusest sisukas kava tollastest sündmustest, viis kokku Viljandi ja Võru vastupanuvõitluses osalenud koolipoisid. Selle kokkusaamise - tutvuse läbi ka tänase Ugandi kirjatöö.

Maagümnaasiumi „Poiste Leht“ oli legaalselt toimetatav, kahjuks ainult käsitsi kirjutatuna ühes eksemplaris, mis võimude, ütleksin äraootaval seisulohal, millal vääratab ja saab keelata, oli aseaineks ettenähtud seinalehele. Et tolleaegsete koolinoorte seas oli paremate ja ettevõtlikemate õpilaste meelsus ja käitumine

isamaalik, siis ei ole midagi imestada et toimetus oli iseseisvusmeelne ja venevastane. Ei saa pahaks panna et teadlikult oli püstitatud eesmärk, mitte õpetajatest, mitte poliitikast. Tunnetus et Sa hoiad käes eestimeelset lehte, mitte komsomoli stalini-lenini seinalehte, oli tollal ka väga vajalik. Sisu loeti ridade vahelt, või lihtsalt oli kirjutisest tunda, mille meelne kirjutaja ja kirjutis on. Kõik ei mahu marjamaale, kõik ei saa ka korraga püssi hoida.

30. oktoobril 1948 kogunesid Viljandi Maakonna Poeglaste Gümnaasiumi (Praegune Viljandi Maagümnaasium) XXVIII lennu ja Viljandi Haridusseltsi Tütarlaste Gümnaasiumi XXX lennu b klasside õpilased ühte maatallu lõpumärkide õnnistamisele. Poistekooli lõpumärgil oli Kaitseliidu Sakala maleva kotkas (ilma Eesti vapita) ja märk oli teostatud sini-must-valgetes värvides. Märkide pühitsemine toimus ka alkoholiga ja võibolla ka seetõttu muutus meelolu ja pidu võttis okupatsioonitingimustes liiga isamaalise värvingu.

Selge et sarnane ettevõtmine ei saanud tollastes tingimustes jääda teadmata vastavatele organitele. Paraku, koputajad olid tolleks ajaks juba olemas kõikides klassides. Kindlasti langesid nüüd ettevõtlikumad õpilased julgeolekuorganite valvsama uurimise ja jälgimise alla. Niipalju oli julgeolek juba tarkust kogunud et kohe ei tormatud kedagi arreteerima.

30. detsembril 1948. a oli julgeolek jõudnud jälgedele ja arreteeriti esimesed neli poissi poeglaste koolist - Edgar Lond, Endel Kingsepp, Udo Josia, Eduard Kala ja tütarlaste koolist Fiive Vainola ja 15. jaanuaril 1949. a õpetaja Johannes Kurrik.

Märtsiks oli julgeolek jõudnud selgusele et koolis eksisteeris vastupanugrupp „Triumviraat“ ja selle juhtideks olid Josia ja Kala. Aprillis - mais arreteeriti Triumviraadi liikmed Rein Põllumaa, Meinhard Kirm, Oskar Saare, Arno Keernik, Arnold Sula, Gunnar Maidesoo, Heinrich Siigert, Johannes Kivimäe. Triumviraati ei kuulunud Lond ja Kingisepp, kes said 10 aastat, Vainola 7 aastat, ülejäänud koos õpetaja Kurrikuga said igatüki 25 aastat. Laagris surid Kurrik ja Lond 1954. Teised tulid kõik elusalt tagasi üldise karistuste ümbervaatamisega aastatel 1955 - 58.

„Poiste Lehe toimetaja Juhan Maidlo arreteeriti aga 2. veebruaril 1950 koos Irina Almazova, Ülo Killar, Heino Ardma, Heino Kalev, Aino-Laine Jürisson, Heino Vendeliniga kuulumises organisatsiooni „Risti Kolm“, mis oli sisuliselt triumviraadi parool. Maidlo ja Kilar said 7 aastat, ülejäänud seltskond 10 aastat.

Üldiselt on Viljandi poistel auvõlg nii enda kui tulevaste põlvete ees, et ei ole lahti kirjutatud ja talletatud Viljandi koolipoiste vastupanuvõitlust. Kui see kuskil on olemas, siis palun vabandust, minu pärimistele on senini eitavalt vastatud.

Sarnane oli saatus nendel poistel tüdrukutel kes ei olnutki seotud Poiste Lehega, kuid kes siiski olid kindlasti lugenud-näinud lehte ja teadlikult või mitteteadlikult suunas ka see leht vastupanuvõitlusele.

Aga Ugandist ja Võru vastupanuvõitlejatest.

1945. a sügisel õppetöö algul grupp Võru Keskkooli poisse leidsid vajaliku olevat pealetungiva vene ideoloogia vastu võitlemiseks hakata välja andma poliitilist isamaalise võitleva vaimuga lehte. Esimene mure oli paljundamine, sest ühes-kaheks eksemplaris polnud mõtet sarnast lehte teha. Arutati küll šapirograafi, isegi trükikojast tähtede „äraajamist“. Lõpuks ei saadud siiski muule lootua kui kirjutusmasinale, mis võimaldas õhukesele maisipaberile 5 kuni 6 eksemplari ühe trükkimisega teha. Läbi kopeerpaperi, igaks juhuks tänasele lugejale, kes arvuti ja paljundusmasinate ajastul ei tea mis oli kopeerpaber ja selle läbi korraga mitmes eksemplaris kirjutusmasinaga trükkimine.

Üldse ilmus Ugandit neli numbrit, mitmes eksemplaris, ei ole teada, sest paljundaja kirjutusmasinaga töötas Võru ilmajaamas, seal paljundas, kuipalju, keegi ei mäleta. Paljundaja suri aga juba enne taasiseseisvumist. Ainuke säilinud Ugandi number on hoiul julgeoleku juurdlustoimikus.

Nime üle murti samuti mitmekesi pead. Pakuti igasuguseid variante, küll Tasujaid, Võitlejaid, Metsa Hääl ja Rahva Hääl. Lõpuks jäadi peatuma ja kiideti heaks muistse Võru- ja Lõuna-Tartumaa nimi Ugandi. Arvati et see näitab nagu oleks tegemist Lõuna-Eesti keskse lehega, mitte mõne kohaliku grupi väljaandega ja seda just venelaste ja kohalike kaasajooksikute hirmuks, et tegemist on suurema ja laialdasema vastupanuvõitluse ettevõtmisega.

Ja siiski miks? Ei olnud lõpuks keegi nii sinisilmne et ei kartnud sissekukkumist ja sellele järgnevast Siberi vangilaagrit. Aga vangilaager võrdus tollal surmaga, olid ju rahval teada juba nälgasurnud naised, lapsed ja samuti mobiliseeritud ja jäljetult kadunud küüditatud mehed.

Siinkohal sobib Alice Kuperjanovi tsitaat tema raamatust oma mehest - „Ei mindud oma isiku ja perekonna heaolu eest, mindi maa ja rahva vabaduse eest“. Nii mindi Vabadussõtta, ja nii hakati võitlema relva ja sõnaga venelaste ja nende kaasajooksikute vastu alates 1940. a Vabatahtlikult.

Kevadtalvel 1944 Antslas kuulud ütlus kohalikele talumeestele ühe eestlaste idapataljoni sõdurite poolt: Meil ei ole isa maad ega ema kapsaaeda, oleme Tartu linna kraaded, aga teie kombel me põösasse ei poe.

Andke teed

Üle kahekümne aasta tagasi, 1988. aasta augustis, Piliistveres kokkutulnud neljatsajast inimesest kirjutasi avalduse astuda vastloodud Eesti Rahvusliku Sõltumatusse Parteisse (ERSP) kaksksada. Kas ei sobinud ERSP püstitatud eesmärk - kompromissideta, 1940. aasta juunis venelaste poolt okupeeritud Eesti Vabariigi õigusjärgne taastamine, või? Vene riik oli veel küllaltki tugev, et käputäit „kuulsete kuuekümnendate“ jüngrite mugava äraoleku segajaid vagunitesse panna.

Tänavu aprilli esimestel päevadel olid taas koos Sakala Kaitseliidu majas kaitseliidu veteranide rühm. Mehed kes kakskümmend aastat tagasi, olles ka siis juba kuuekümnendates - seitsmekümnendates, panid esimestena aluse praegusele Kaitseliidule. Ka tollal 1989, olid vene võimul veel vagunid olemas. Vapralt tõttas ešeloni koostajale appi Savisaar, „Kaitseliit on batka Mahno bandiidijõuk“, hõiskas Savisaar Viljandis tervele saalitäiele rahvale. Ilmselt see teine veri on tugevam, ka loomadel loetakse isaliini.

Richard Säagi oma raamatus „Minu sõjamälestused“ lk 9 oma sissejuhatuses ütleb: „Barbarid ongi ehk kõige sobivam kirjeldus inimeste kohta, kes on suutelised südametult naisi, lapsi, vanureid täagistatud vintpüssidega NKVD meeste valve all loomavagunites Siberisse viima“. Voldemar Õun aga oma romaanis „Uus evangeelium“ lk 448 ütleb veel otsemalt. „Kõikidest loomadest sarnaneb inimesega kõige rohkem venelane“.

Nüüd olles üle kaheksakümne, küsimusele, kas tuleme ikka aegajalt kokku, kuulame mis uut ja mis teoksil, meenutades oma tegemisi, või ütleme et meie aeg on täis, kostsid kõik nagu ühest suust et saame ikka kokku, see on meie kohustus ka tulevaste põlvete ees, et koos sõprade ja aatekaaslastega kokku saada, mälestusi meenutada ja neid edasi anda järeltulevatele põlvetele. Õeldakse et saime taasvabaduse kätte laulmisega, veretult. Kuid

sellele veretule vabakslaulmisele eelnes sadade-tuhandete meeste naiste eelnev oma elu ja vabadusega riskeerimine.

Tahkurannas jaanipäeval 1989 president Konstantin Pätsi ausamba taasavamisel taastasid ennesõjakaegsed, nüüd hallipäised noorkotkad ja kodutütreid, noorkotkaste ja kodutütarde organisatsioonid. Venelaste poolt Siberi vangilaagritesse saadetud ja sealt eluga tagasitulnud poliitvangid löid oma ühingu. Kõik see sündis ikka veel vagunite kohalolles.

Reet Hirv ja Rene Sadam Pilstveres 28. juulil 1991

Veel tänapäeval kuulates ja üles kirjutades mälestusi vene okupatsioonist, paljud ei julge kõike rääkida ja ikka selle vaguni-hirmu pärast. Ehk tihti, kui ise ei kardeta, siis tuntakse hirmu oma laste ja lastelaste pärast, et neile võib midagi halba juhtuda, kui vanaema-isa midagi sarnast räägib. Ei ole ka midagi imestada kui KAPO kõrge ülemus Andres Kahar jultunult soovib mitte „urgitseda“ möödunud.

Suhtumist nendesse aegadesse ja sealt ka hirmu pärimist, näitab kõige veenvamalt meie õiguskaitse organite tegevus, nii uurimisorganid kui kohtud. Kui kümnekonnale inimesele ongi leebelt öölale patsutatud, „noh mis seal ikka“, siis rahvas pole sellestki üldse teadlik. Ei piisa korra lehe äärelt peene kirjaga teksti üldse märgata. Kakkümmend aastat saab täis, ja kui selle aja jooksul ei ole jõutud venelaste, terve rahvuse, mitte üksikisiku, massimõrvarite abistajate ja toimepanijate üle kohut mõista, rahvale avalikult teada anda, siis saab öelda ainult ühte. Võimulolijad on asunud ringkaitsele, ähvardab ju neid endid tõe avalikuks tulek, kes siis ikkagi olid koertega rahvast ähvardamas ja kes samal ajal kodus naise selja taga. On ju õiguskaitse kõik organid üles ehitatud mitte vene vägivallavõimu varemetele, vaid vägivallavõimu alusmüüridele. Ja et „papred“ on Moskvas, siis need alusmüürid on oi kui tugevad.

Kui inimesed ikka nii massiliselt kardavad rääkida oma läbielamistest, neist kes panid neid kannatama, siis peab ikka rahva üldine usk oma valitsejate õiglusele olema väga nõrk. Samuti nagu usk „valgesse laeva“, mis pidi tulema enne sõda ja sõjaajal appi ja nüüd usk sinisesse NATO vihmavarju.

Terve mõistusega inimene? Kas Sa hakkad inimesega, kelle ohver sa olid, sõbrustama, ilma et isegi ta sinu ees kasvõi kuidagimoodi vabandaks, või koostööd tegema. Meile ei ole vaenlane kommunism, meile on vaenlane vene imperialismiks nimetatu, mis tegelikult on aga juba enne

Juhan Julma vene rahval väljakujunenud arusaam, et kõik kuhu nende jalg eales astub on nende oma ja kõik mitte oma tuleb hävitada või alla heita.

See ei ole luulu. Kuuldes ja nähes Moskva tegemisi ja ütlemisi, nähes reaalselt Moskva otsest sekkumist meie igapäevasesse ellu, nähes siin elavate venelaste suhtumist meisse, suureneb igapäev oht seista silmitsi uute vene okupantidega. Kui vene kultuuripalee lava kohal Tallinnas ilutseb endiselt viisnurk sirbi ja vasaraga, siis tõesti „kas sellist Eesti riiki me tõesti tahtsime“.

„Vene impeeriumi Punane raamat“. Selles on must valgel.

Vadjalased - rahvaarv aastal 1848 – 5148, aastal 1989 - 62, emakeelsus 50%

Isurid - aastal 1926 - 26 137, aastal 1989 - 820, emakeelsus 36,8%. 1937. a hävitati isuri kirjakeel, koolid, õpikud, õpetajad.

Ingerisoomlased - aastal 1897 - 130 413, aastal 1979 - 16 239, emakeelsus 51.0%

Vepselased - aastal 1926 - 32 773, aastal 1979 - 8094, emakeelsus 38,4%.

Kommentaariid on liigsed.

Selle ringkaitse taustal pole imestada et eestlastel Eestimaal tuleb veneaja kombe kohaselt endiselt venelasega, nagu „heal okupatsioonialal“, murda „keel pooleks“, et rääkida vene keeles, aga kus Sa pääsed kui isegi riigitöötajad eesotsas politseiga pole 20ne aastaga riigikeelt selgeks õppinud. Aga miks? Ringkaitse ei luba. Tallinnas on vist linnavalitsuses ainult alama astme ametnikud veel eestlased, juhtivad tegelased on juba venelased.

Meile on aegade hämarusest toonud häda ja viletsust venelane, kas ta on monarhist, kommunist või internatsionalist, meile tähtsust selles ei ole. Meid ei saadetud Siberisse kui klassivaenlasi, vaid Moskva poolt väljatöötatud kohalike rahvusgruppide hävitamise plaani alusel. See oli pronksmees Tõnismäel, see on pronksmees Kaitseväge kalmistul, tapja on maetud ja tapjale on mälestusmärk tapja ohvrite viimsel puhkepaigal.

Palub Lembitu

Ene Kõvatoomas

Pühade hiiesalude nimel,
muistsete metsavaimude nimel,
heldete vetehaldjate nimel,
heade koduhoidjate nimel:

Palun, armas eesti rahvas
hoia kõrgel puhtaid aateid,
ausat meelt ja õigeid vaateid,
esivanemate vaimu,
seninägemata aimu,
isamaaga üheks saades
igavesti truuks tal jäädes,
emakeelt Sa rinnas kandes,
järglastele elu andes
tunnetadki oma hinge.

Elu puusse uusi ringe
tuleb kindlalt teha Sul
sünnipäevakoidikul.

Olustveres, 06.02.1998